

Žádost o uznání diplomové práce za práci rigorózní Oponentský posudek

Téma: Právní úprava náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy

Autor: Mgr. Kateřina Dvořáková

Předmětem posudku je práce obhájená v září 2012 jako práce diplomová na katedře práva životního prostředí Právnické fakulty UK s hodnocením výborně. Autorka požádala o uznání práce jako práce rigorózní.

Diplomová práce Mgr. Kateřiny Dvořákové na téma „Právní úprava náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy“ je zpracována v celkovém rozsahu 153 stran, z nichž 105 stran samotného textu (s úvodními stranami, obsahem a seznamy použitých zkratk a zdrojů 132 stran). Práci doplňují povinné náležitosti (anglické shrnutí, abstrakty a klíčová slova) a dvě přílohy, z nichž první obsahuje v práci citovaná stanoviska Ministerstva životního prostředí a druhá tabulkové přehledy náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy vyplacených kraji v letech 2000-2011. Samotný výklad je, kromě úvodu a závěru, členěn na šest částí věnovaných postupně ochraně biodiverzity v právu, právnímu statusu živočichů, zákonu č. 115/2000 Sb., alternativním řešením náhrady škody, právní úpravě *de lege ferenda* a komparaci s právní úpravou problematiky ve Spolkové republice Německo. Jednotlivé části jsou zakončeny dílčími shrnutími.

Téma, které si autorka pro svou práci zvolila, tedy náhrady škod způsobených chráněnými volně žijícími živočichy, je bezpochyby aktuální, a to nejen s ohledem na probíhající významné změny předmětné právní úpravy (konkrétně vyřazení, s účinností od 1. dubna 2013, kormorána velkého ze seznamu zvláště chráněných druhů obsaženého ve vyhlášce č. 395/1992 Sb.). Právní úprava zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, je zajímavá z pohledu právní teorie i praxe a plně obstojí jako téma vědecké práce. Téma jako takové jistě nelze považovat za nové, originalita práce však spočívá ve zvoleném přístupu k jeho zpracování, když autorka nejen zevrubně analyzuje samotný zákon č. 115/2000 Sb., ale zabývá se i řadou souvisejících otázek (právní povaha volně žijících živočichů, alternativní řešení náhrady škody) a aplikací zákona v soudní i správní praxi. Obdobně je možné konstatovat, že zvolené téma samo o sobě nepatří mezi témata zvláště náročná, náročnost zpracování je však dána zvoleným širokým záběrem, snahou uvést všechny relevantní souvislosti a doložit výklad příklady z aplikační praxe. Náročnost zpracování zvyšuje i zařazená srovnávací část, v níž autorka pracuje s řadou cizojazyčných zdrojů. Celkově je tak možné konstatovat, že autorka si vybrala

téma právně zajímavé a společensky významné a pro jeho zpracování zvolila – obrazně řečeno – cestu sice ne zcela neprošlapanou, avšak plnou zákoutí a odboček, které systematicky a pečlivě mapuje.

Z hlediska formálního nemám k práci zásadní připomínky. Autorka má velmi dobré vyjadřovací schopnosti, její výklad je srozumitelný a práce v nejlepší slova smyslu čtivá. V textu se objevuje jen velmi málo chyb a překlepů (např. chyba v opakovaně uvedeném čísle první novely zákona č. 115/2000 Sb. na str. 35 či výraz „*prefační tlak vydry*“ na str. 59 a 60), autorka správně cituje a pro doplnění a rozvinutí výkladu vhodně využívá poznámek pod čarou. Práce má vzornou úpravu a je velmi přehledná, pro případné další vědecké práce bych pouze doporučila odlišení přímých citací v textu kurzívou. Dvě drobné připomínky formální povahy směřuji jednak k opakovaným odkazům na tatáž díla, kde by dle mého názoru postačoval zkrácený odkaz (např. ve formě jméno autora, latinská zkratka *op. cit.* a číslo stránky), a k seznamu internetových odkazů, kde bylo dle mého názoru vhodné uvést, k jakým institucím, resp. databázím, se vztahují.

Struktura práce je logická a srozumitelná, za ne zcela šťastné však považuji úvodní zařazení velmi povrchního popisu právní úpravy ochrany biodiverzity, u něhož postrádám souvislost s tématem, a zvolený postup výkladu ve stěžejní části věnované zákonu č. 115/2000 Sb., který autorku nutí k popisnosti. Práce je založena především na analýze relevantní právní úpravy, která je pečlivá a přesná; autorka neopomíná žádný z významných aspektů problematiky, bohatě čerpá z relevantní judikatury a odkazuje na výkladová stanoviska Ministerstva životního prostředí (přínosné je zařazení nejvýznamnějších stanovisek do jedné z příloh práce). Analýzu platné právní úpravy autorka vhodně doplňuje vlastními kritickými postřehy a návrhy *de lege ferenda*. Velmi dobře je zpracován závěr práce, který přináší její přehledné shrnutí, aniž by opakoval pasáže předchozího textu.

Přes celkově jednoznačně kladné hodnocení práce si dovoluji s některými autorčinými tvrzeními a závěry polemizovat (jak se od oponenta práce ostatně očekává). Na prvním místě mi v práci chybí hlubší kritické zamyšlení nad opodstatněním samotné existence zvláštní právní úpravy náhrady škod způsobených vybranými (sic!) zvláště chráněnými živočichy. Na str. 33 autorka tvrdí, že náhradu škody těmito živočichy působené „*bylo třeba ... právně upravit ... [aby] i přes legální zákaz nedocházelo ... [k jejich] usmrcování*“. Jedná se skutečně o legitimní důvod pro zakotvení zvláštní povinnosti státu k náhradě škody? Jinak řečeno, nepostačovala by pro řešení těchto škod (případně v kombinaci s komerčním pojištěním) právní úprava v § 54 odst. 3 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, který – jak autorka sama podotýká – řadí mezi zvěř všechny vybrané zvláště chráněné živočichy podle zákona č. 115/2000 Sb.? Nebyla by taková úprava i spravedlivější, protože by zajišťovala rovné podmínky pro všechny poškozené bez ohledu na to, jaký druh zvěře, jenž nelze obhospodařovat lovem, škodu způsobil? Za sporné dále považuji autorčino označení institutu náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy jako

ekonomického nástroje (str. 31). Podstatou ekonomických nástrojů je jejich nepřímé působení, tedy skutečnost, že subjektu ponechávají možnost volby a pouze jej motivují k environmentálně příznivějšímu chování. Tento znak však dle mého názoru u institutu náhrady škody chybí („motivaci“ k dodržování právních norem za něj považovat nelze). Konečně si dovoluji nesouhlasit s autorčiným návrhem zvážit proplácení náhrady škody dle zákona č. 115/2000 Sb. v případě, kdy je zároveň povolena výjimka dle § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, s odůvodněním, že „*v daném případě jsou škody de facto řešeny dvojím způsobem*“ (str. 84). Toto konstatování autorky je bezpochyby pravdivé, je však třeba si uvědomit, že každé z těchto řešení sleduje jiný cíl: výjimka je udělována s cílem škodám předcházet, náhrada škody poskytována s cílem vyrovnat ztrátu, která už poškozenému subjektu vznikla. Domnívám se proto, že případné uplatnění obou institutů ve vztahu k těmto živočichovi a jím způsobeným škodám je naprosto v pořádku.

Přes polemiku s autorkou v předchozím odstavci tohoto posudku celkově **konstatuji**, že **předložená diplomová práce splňuje** po formální i obsahové stránce **požadavky kladené na rigorózní práce** Rigorózním řádem Právnické fakulty UK, tedy prokazuje autorčinu schopnost samostatné tvůrčí činnosti a její hlubší znalost zpracovávané problematiky, a **doporučuji ji proto uznat jako práci rigorózní**.

V rámci ústní obhajoby bych autorku požádala o vyjádření ke třem výše uvedeným sporným otázkám, tedy:

1. opodstatněnost zvláštní právní úpravy poskytování náhrady škody v zákoně č. 115/2000 Sb.,
2. povaha institutu náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy jako ekonomického nástroje a
3. možnost současného uplatnění výjimky podle § 56 zákona č. 114/1992 Sb. a náhrady škody podle zákona č. 115/2000 Sb.

V Ústí nad Labem dne 12. dubna 2013

JUDr. Karolina Žáková, Ph.D.
oponent práce